

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com. ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 1, 2020 | 30.01.2020 p.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.1.56](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.56)

УДК 658.14/.17-047

О. М. Кондратюк,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Криворізький економічний інститут «ДВНЗ Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

ORCID: 0000-0003-1000-0568

О. В. Руденко,

*к. е. н., доцент, зав. кафедри обліку і оподаткування, Криворізький економічний інститут
«ДВНЗ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ORCID: 0000-0001-7293-7773

Л. О. Обод,

*студентка магістратури, Криворізький економічний інститут
«ДВНЗ Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана*

ORCID: 0000-0002-1371-0867

КОРОТКИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ В ОЦІНЦІ БІЗНЕСУ КОМПАНІЇ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «КРИВОРІЗЬКИЙ ЗАЛІЗОРУДНИЙ КОМБІНАТ»)

O. Kondratiuk,

*PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation*

Kryvyi Rih Economic Institute

SHEE "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman"

O. Rudenko,

*PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Accounting and Taxation,
Kryvyi Rih Economic Institute*

SHEE "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman"

L. Obod,

Master's student of Kryvyi Rih Economic Institute

SHEE "Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman"

A BRIEF ANALYSIS OF COMPANY FINANCIAL POSITION THROUGH BUSINESS PERFORMANCE ASSESSMENT (ON THE EXAMPLE OF «PJSC KRYVYI RIH IRON AND STEEL WORKS»)

У статті обґрунтовано актуальність інформації про фінансовий стан компанії, що пояснюється підвищенням інтересу стейкхолдерів до фінансових результатів конкурентів, їх фінансового стану, до кращої практики в сфері сталого розвитку та підтверджується чисельними працями науковців, котрі стосуються методики аналізу фінансового стану сучасних компаній.

Обґрунтовано доцільність проведення короткого аналізу фінансового стану (бріф аналізу) для отримання за короткий час загальної характеристики компанії. Визначено мету і

області бріф аналізу, представлено аналіз основних показників, що відображають стан майна, джерел його формування, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, ймовірності банкрутства на прикладі компанії ПАТ «Криворізький залізорудний комбінат». Результати такого аналізу можуть бути використані зовнішніми стейкхолдерами для прийняття інвестиційних рішень та фінансовими менеджерами для підвищення ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності підприємства та оцінки управлінського персоналу, його професіоналізму та інноваційним підходам в управлінні.

The article emphasizes the necessity of analytical information of companies' financial position, which is explained by the increase of stakeholders' interest in the competitors' financial results, their financial position, best practices in the field of sustainable development. The urgency is also confirmed by numerous works of scientists on the subject. However, publications published on the Internet resource often outline the theoretical aspects of the analysis, there is a lack of scientific works researching the methodology of determining financial position through the practical data of enterprises and companies .

Complex analysis takes a long time. In practice, it is sufficient to use a limited number of ratios as financial indicators. Nowadays, for preliminary estimation of business, more and more users prefer to have a general idea about the financial position of the company and spend minimum time to obtain it. Therefore, it is important to research the methodology of a shorter and more concise analysis of the financial position.

The expediency of conducting a brief analysis of the financial position for obtaining the general characteristics of the company in a short period of time is substantiated. The purpose and areas of brief analysis are determined. The analysis of the main indicators reflecting the state of property, sources of its formation, liquidity, financial stability, business activity and probability of bankruptcy is presented on the example of PJSC "Kryvyi Rih Iron and Steel Works".

According to the results of brief analysis the conclusion is made that during the period chosen for the investigation the level of calculated ratios of liquidity, financial stability, business activity, profitability have both growth and decrease dynamics. In the vast majority, the ratios stay within or exceed regulatory values. In 2018 there was a decrease in values of all ratios (except liquidity) and, consequently, a decrease in sales revenue and profit, nevertheless, the company remained profitable. The absence of bankruptcy probability was ascertained by using four estimating models. Thus, financial stability, efficient use of resources and capabilities of the company can be stated.

The proposed analysis can be carried out by economists of the company or external users basing on the published information. The results of the brief analysis will be used by financial managers to develop decisions on improving liquidity, solvency, financial stability, business activity of the company and evaluate the executives' performance, professional skills and innovative approaches in management.

Ключові слова: аналіз; ділова активність; ймовірність банкрутства; коефіцієнт; ліквідність; фінансовий стан; фінансова стійкість; рентабельність.

Keywords: analysis; business activity; probability of bankruptcy; ratio; liquidity; financial position; financial stability; profitability.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки прийняття інвестиційних рішень зовнішніми стейкхолдерами, обґрунтованість та дієвість управлінських рішень на підприємстві значною мірою залежить від рівня інформаційного забезпечення системи управління, зокрема окремих підрозділів та його служб в цілому. На основі інформації оптимізуються витрати і фінансові результати, розробляються заходи, спрямовані на економічне зростання та розвиток підприємств. Для розробки управлінських рішень в сучасних умовах управлінському персоналу необхідно володіти здатністю оцінювати фінансовий стан підприємства та вмінням презентувати результати діяльності усім зацікавленим сторонам.

Рівень фінансового стану визначається на основі показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності. Стійкий фінансовий стан є гарантом ефективної реалізації управлінських рішень та економічних

інтересів зацікавлених учасників фінансово-господарської діяльності. Актуальність дослідження обґрунтовується зростанням інтересу стейкхолдерів до фінансових результатів конкурентів, їх фінансового стану, до кращої практики в сфері сталого розвитку та підтверджуються чисельними працями науковців, котрі стосуються методики аналізу фінансового стану сучасних компаній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукові дослідження з проблем аналізу фінансового стану є теорії і концепції, представлені в чисельних працях, зокрема, Білик М.Д. [1], Болух М.А. [2], Деєва Н.М., Дедіков О.І. [3], Кіндрацька Г.І. і Білик М.С. [4], Костирко Р.О. [5], Мошенський С.З., Олійник О.В. [6], Подольська В.О. [7], Савицька Г.В. [8], Салига С.Я. [9], Тютюнник Ю.М. [10], Шило В.П. [11], Шморгун Н.П. [12], Головка І.В. [12] та ін. Дослідники наголошують на методиці проведення комплексного аналізу фінансового стану компанії, адже розробка рішень на основі даних такого аналізу сприятиме успішному розвитку будь-якого суб'єкта господарювання. Доцільно зауважити, що кількість фінансових показників, які використовують для аналізу діяльності компанії більше, ніж 300 [13]. Отже виконання комплексного аналізу займає достатньо багато часу. На практиці ж буває достатнім використання обмеженої кількості показників (20-25) [13]. До того ж, на сьогодні, все частіше користувачі інформації, для попередньої оцінки бізнесу, бажають мати загальне уявлення про фінансовий стан підприємства та витратити мінімум часу на її здобуття. Тому актуальним є проведення короткого та стислого аналізу фінансового стану (бріф аналізу, *англ.* a brief analysis, *рос.* краткий анализ). Поняття «бріф аналіз», «аналітичний бріф» починають застосовувати як аналізу ключових показників [14, 15]. Такий аналіз на основі реальних даних, дозволяє оперативно надати об'єктивну оцінку економічного становища компанії через ряд суттєвих показників, задовольнити запити як внутрішніх користувачів, так і зовнішніх стейкхолдерів, які бажають швидко отримувати результати аналізу та розробляти відповідні управлінські рішення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є висвітлення методики короткого і стислого аналізу фінансового стану – бріф аналізу сучасної компанії із використанням практичних даних фінансової звітності підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційною базою аналізу фінансового стану є наукові розробки науковців, викладені в мережі «Інтернет» та фінансова звітність ПАТ «Криворізький залізрудний комбінат» (далі – ПАТ «Кривбасзалізрудком») – найбільшого підприємства в Україні із видобутку руди підземним способом. Компанія є партнером вітчизняних металургійних комбінатів. Продукція Криворізького залізрудного комбінату затребувана також і за кордоном (в Чехії, Словаччині, Польщі, Румунії, Сербії, Китаї). Є великим містоутворюючим підприємством, котре працює на потреби міста і країни, сприяє вирішенню невідкладних соціальних проблем регіону [16].

Під фінансовим станом розуміється основна характеристика діяльності підприємства на ринку. Фінансовий стан є результатом взаємодії усіх елементів фінансових відносин, що виникають у підприємства в процесі його господарської діяльності [2]; ефективного управління ресурсами, інвестиційною діяльністю, виконанням зобов'язань перед державою, іншими суб'єктами господарювання.

Метою бріф аналізу фінансового стану є оцінка основних показників, що відображають поточний стан майна, джерел його формування, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності з тим, щоб у подальшому визначитися з напрямками більш поглибленого аналізу. В залежності від запитів стейкхолдерів перед виконанням бріф аналізу можуть визначитися напрями робіт, задачі, час, строки виконання, необхідно враховувати побажання щодо формату і креативності представлення результатів аналізу.

З такої позиції аналіз може проводитися з мінімально необхідними розрахунками з використанням різних прийомів і технологій, котрі для кожного користувача можуть бути своїми. Основні області бріф аналізу фінансового стану можуть бути такими:

1. Оцінка основних показників фінансової звітності.
2. Аналіз ліквідності.
3. Аналіз фінансової стійкості.
4. Аналіз ділової активності.
5. Аналіз ймовірності банкрутства.

Джерелами аналізу в даній статті слугували Баланс (Звіт про фінансовий стан) та Звіт про прибутки і збитки компанії ПАТ «Кривбасзалізрудком».

Динаміка основних показників фінансової звітності представлені в табл. 1.

Таблиця 1.
Основні показники фінансової звітності ПАТ «Кривбасзалізрудком»

Назва показника	Роки				Відхилення, +,-			Темп приросту 2018 р. до 2015 р.
	2015	2016	2017	2018	2016 р. від 2015 р	2017 р. від 2016 р	2018 р. від 2017 р.	
Середньорічна	2 496842	2633000	280116	2 683109	136158	50 109	(118507)	7,46

вартість основних засобів									
Середньорічна вартість капіталу	4155138	4963024	6114281	7219486	807886	1181257	1105205	73,75	
Виручка від реалізації	2 948788	4453106	5436220	4990167	1504318	983 114	(446053)	69,23	
Собівартість	1492836	2279636	2494419	2695067	786800	214783	200648	80,53	
Чистий прибуток	913912	838 410	1864356	745567	(7502)	1025946	(1118789)	(18,4)	
Дебіторська заборгованість	772751	919534	177284	331319	146783	(724250)	154035	(57,1)	
Кредиторська заборгованість	26 859	21757	58 420	83972	(5 102)	36 663	25552	212,6	

Джерело: дані фінансової звітності ПАТ «Кривбасзалірудком»

За даними таблиці видно, що компанія є прибутковою, незважаючи на зниження прибутку в 2018 році. Зменшення відбулося за рахунок значного зменшення виручки від реалізації продукції. Середньорічна вартість основних засобів зменшилась за рахунок їх амортизації та часткової реалізації. Зниження дебіторської заборгованості у 2017 р. і кредиторської заборгованості в 2016 р. пов'язується з посиленням контролю за розрахунковою дисципліною та платоспроможністю обох сторін договорів.

При проведенні аналізу показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності та ймовірності банкрутства порівнюються визначені результати з нормативними, визначаються фактори, що вплинули на відхилення.

Ліквідність підприємства трактують як спроможність компанії перетворювати свої активи на гроші для здійснення необхідних поточних платежів, своєчасного погашення своїх боргових зобов'язань [4, с.336]. В табл. 2 та рис. 1 зображено коефіцієнти ліквідності за 2014-2017 рр.

Таблиця 2.
Коефіцієнти ліквідності ПАТ «Кривбасзалірудком»

Показники [10]	Формули станом на 2019р.	Норматив	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення, +/-			
								2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
К-т покриття	ф.1 р. 1185 / р. 1695	>2	3,54	5,33	10,62	11,91	12,38	1,79	5,29	1,29	0,47
К-т швидкої ліквідності	ф.1 (р. 1195-1100) / р. 1695;	>1	3,15	4,09	8,91	10,23	10,58	0,94	4,82	1,32	0,35
К-т абсолютної ліквідності	ф.1 р. 1165 / р. 1695	0,25 -0,5	1,62	2,07	0,63	0,42	0,29	0,45	-1,44	-0,21	-0,13

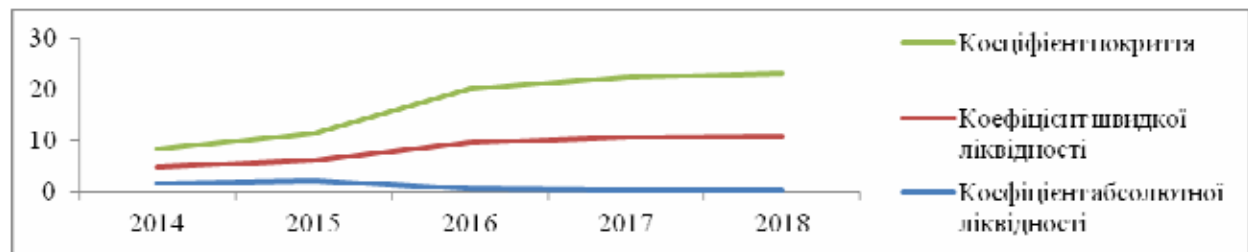

Рис. 1. Динаміка коефіцієнтів ліквідності ПАТ «Кривбасзалірудком»

За даними спостерігається перевищення фактичного значення показника коефіцієнта покриття та швидкої ліквідності над нормативно встановленим рівнем на протязі 2014-2018 рр. Тому можна стверджувати, що структура Балансу (Звіту про фінансовий стан) є задовільною, компанія є платоспроможною, тобто підприємству цілком вистачає ресурсів для погашення поточних зобов'язань. У компанії найбільш ліквідні оборотні кошти – грошові кошти та їх еквіваленти, фінансові інвестиції та кредиторська заборгованість. Протягом аналізованого періоду значення коефіцієнту абсолютної ліквідності значно перевищувало нормативне через довгострокову дебіторську заборгованість, яка сформувалася підчас роботи підприємства у

цей період. Занадто високий показник абсолютної ліквідності говорить про те, що значна частина капіталу відволікається на формування непродуктивних активів. Значення показника абсолютної ліквідності перевищувало нормативне значення у 2014-2016 рр, в у 2017-2018 рр. відповідало нормативному значенню.

Фінансова стійкість говорить про здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій перспективі. Фінансово стабільне підприємство має переваги щодо залучення інвестицій, отримання кредитів, вибору постачальників і споживачів; воно більш незалежне від неочікуваної зміни ринкової кон'юнктури, відповідно у нього менший ризик бути неплатоспроможним і опинитися на межі банкрутства [4, с.321].

В табл. 3 та на рис. 2 представлені коефіцієнти фінансової стійкості ПАТ «Кривбасаліздрум» за 2014-2018 рр.

Таблиця 3.
Коефіцієнти фінансової стійкості ПАТ «Кривбасаліздрум»

Показники [7]	Розрахунок	Норматив	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення, +/-			
								2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
К-т автономії	ф.1 р. 1495 / р. 1900	>0,5	0,77	0,8	0,83	0,82	0,82	0,03	0,03	-0,01	0
К-т фінансової стабільності	ф. 1 р. 1495 / ф. 1 (р. 1525 + р. 1695)	>1,0	3,38	3,98	4,94	4,65	5,61	0,6	0,96	-0,29	0,96
К-т фінансової залежності	ф.1р. 1900 / р. 1495	< 1,0	1,3	1,25	1,2	1,22	1,22	-0,05	-0,05	0,02	0
К-т концентрації залученого капіталу	ф.1(р.1595 + р. 1695) / р.1900	< 0,5	0,23	0,2	0,17	0,18	0,18	-0,03	-0,03	0,01	0
К-т концентрації власного капіталу	ф.1 р. 1495 / р. 1165	зрос.	3,47	3,81	24,47	36,61	54,45	0,34	20,66	12,14	17,84
К-т співвідношення залученого і власного капіталу	ф.1 р.1595 + р. 1695 / ф.1 р 1495	< 1,0	0,3	0,25	0,2	0,22	0,22	-0,05	-0,05	0,02	0
К-т стійкості фінансування	ф.1 р. 1495 + р. 1595/ р 1900	>0,7 - 1,0	0,86	0,9	0,95	0,95	1,08	0,04	0,05	0	0,13
К-т поточних зобов'язань	ф.1 р. 1695 / р. 1595 + р. 1695	> 0,5	0,61	0,5	0,32	0,3	0,3	-0,11	-0,18	-0,02	0

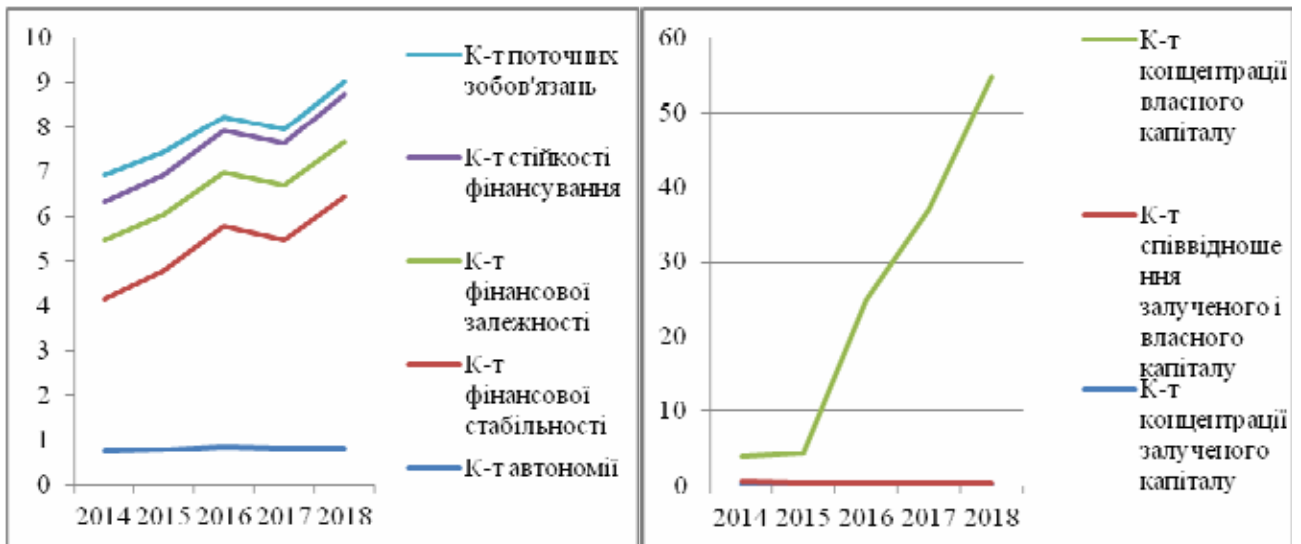

Рис. 2. Динаміка коефіцієнтів фінансової стійкості ПАТ «Криворіжзалірудком»

Протягом аналізованого періоду, компанія характеризується фінансовою стійкістю, незалежністю від зовнішніх кредиторів, фінансуванням за рахунок власного капіталу та низьким рівнем фінансових ризиків.

В аналізі фінансово-господарської діяльності підприємства ділову активність підприємства вживають переважно як поточну господарську діяльність, спрямовану на прискорення швидкості обороту активів, капіталу підприємства [4 с. 368]. Нижче зображені коефіцієнти ділової активності ПАТ «Кривбасзалірудком» за 2014-2018 рр.

Таблиця 4.
Коефіцієнти ділової активності ПАТ «Кривбасзалірудком»

Показники [10, 12]	Розрахунок	Норматив	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення, +/-			
								2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
Аналіз ділової активності підприємства											
К-т оборотності активів	$\frac{\text{ф.2 р. 2000}}{\text{ф.1 (р. 1300 гр. 3 + р. 1300 гр. 4)} / 2}$	Зростання	0,88	0,56	0,73	0,74	0,57	-0,39	0,17	0,01	-0,16
К-т оборотності оборотних активів	$\frac{\text{ф.2 р. 2000}}{\text{ф.1 (р. 1195 гр. 3 + р. 1195 гр. 4)} / 2}$		2,11	1,08	1,31	1,2	0,89	-1,03	0,23	-0,11	-0,31
К-т оборотності кредиторської заборгованості	$\frac{\text{ф.2 р. 2050}}{\text{ф.1 (р. 1695 гр. 3 + р. 1695 гр. 4)} / 2}$		3,47	2,38	4,91	6,24	5,83	-1,09	2,53	2,67	-0,41
К-т оборотності дебіторської заборгованості	$\frac{\text{ф.2 р. 2050}}{\text{ф.1 (р. 1125 гр. 3 + р. 1125 гр. 4)} / 2}$		3,2	1,94	2,69	4,55	1,54	-2,74	0,75	1,86	-3,01
Фондовіддача	$\frac{\text{ф.2 р. 2000}}{\text{ф.1 (р. 1010 гр. 3 + р. 1010 гр. 4)} / 2}$		1,58	1,18	1,69	1,94	1,86	-0,4	0,51	0,25	-0,08
К-т оборотності власного капіталу	$\frac{\text{ф.2 р. 2000}}{\text{ф.1 (р. 1495 гр. 3 + р. 1495 гр. 4)} / 2}$		1,19	0,49	0,9	0,9	0,69	-1,3	0,41	0	-0,21
К-т оборотності запасів	$\frac{\text{ф.2 р. 2050}}{\text{ф.1 (р. 1100 гр. 3 + р. 1100 гр. 4)} / 2}$		6,58	3,05	3,47	3,69	3,34	-3,53	0,42	0,22	-0,35
К-т оборотності готової продукції	$\frac{\text{ф.2 р. 2000}}{\text{ф.1 (р. 1103 гр. 3 + р. 1103 гр. 4)} / 2}$		22,5	8,13	8,46	10,24	7,77	-14,43	0,33	1,82	-2,47

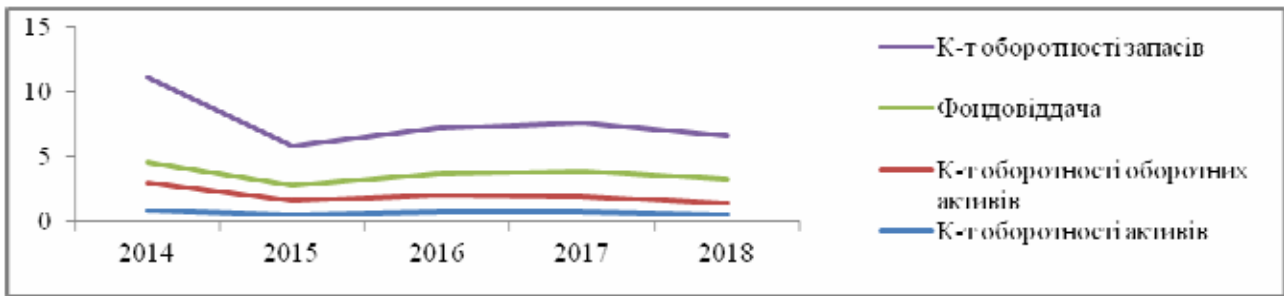

Рис. 3. Динаміка коефіцієнтів ділової активності ПАТ «Кривбасзалізрудком»

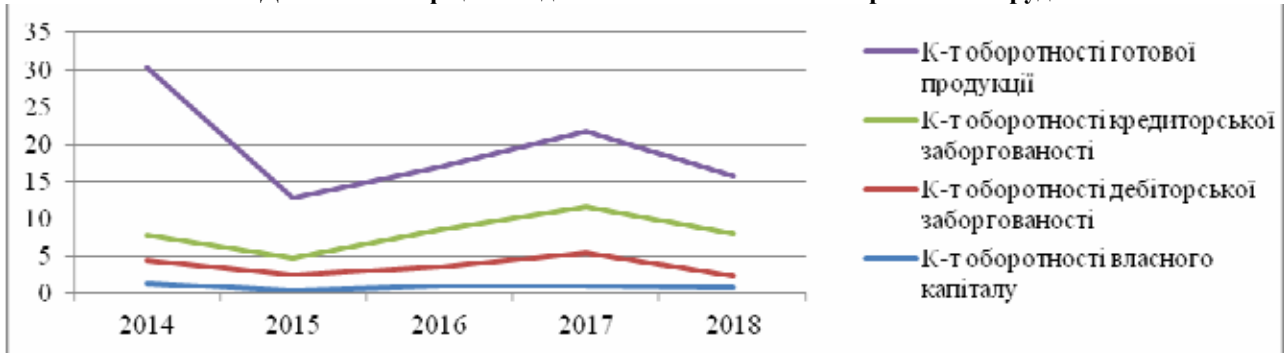

Рис. 4. Динаміка коефіцієнтів ділової активності ПАТ «Кривбасзалізрудком»

Динаміка коефіцієнтів ділової активності характеризується зниженням рівнів оборотності активів, зобов'язань, платіжної дисципліни покупців, ефективністю власного капіталу починаючи з 2014 р., до 2015 р. та 2018 р. Зниження показників оборотності призводять до зниження обсягів продаж та платоспроможності компанії. Зростання коефіцієнтів я з 2015 р. до 2017 р. показує підвищення платоспроможності.

Показником, що демонструє наскільки ефективно використовуються ресурси підприємства є рентабельність [5]. Коефіцієнти рентабельності та їх динаміка представлені в табл. 5, на рис. 5.

Таблиця 5.
Показники рентабельності ПАТ «Кривбасзалізрудком»

Показники [10]	Формули станом на 2019 р.	Норматив	2014	2015	2016	2017	2018	Відхилення, +,-			
								2015/2014	2016/2015	2017/2016	2018/2017
К-т рентабельності власного капіталу	$\frac{\text{ф.2 р. 2350}}{(\text{ф.1 р. 1495} + \text{гр. 3} + \text{р. 1495} + \text{гр. 4}) / 2}$	Зростання	0,4	0,15	0,17	0,3	0,1	-0,25	0,02	0,13	-0,02
К-т рентабельності діяльності	$\frac{\text{ф.2 р. 2350}}{\text{ф.2 р. 2000}}$		0,34	0,31	0,19	0,34	0,15	-0,03	-0,12	0,15	-0,19
К-т рентабельності продукції	$\frac{\text{ф.2 р. 2350}}{\text{ф.2 р. 2050}}$		0,74	0,61	0,37	0,75	0,28	-0,13	-0,24	0,38	-0,47

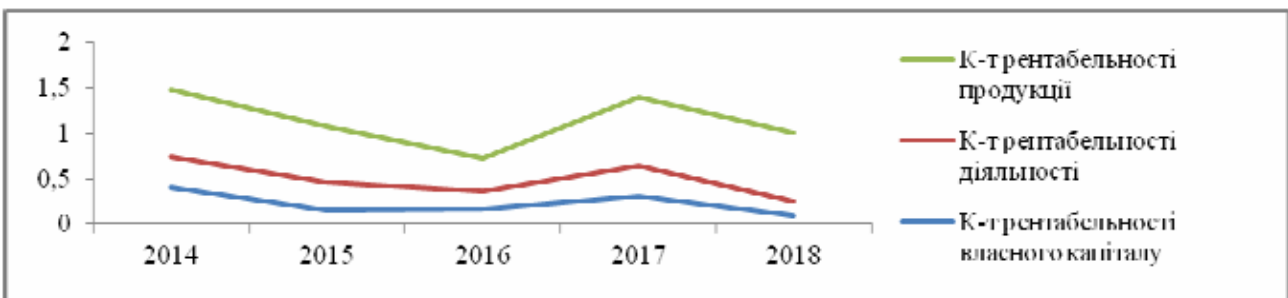

Рис. 5. Динаміка показників рентабельності ПАТ «Кривбасзалізрудком»

Як свідчать розрахунки, коефіцієнти рентабельності мають однакову тенденцію: знижуються з 2014 р. по 2016 р., зростають у 2017 р. та знову знижуються у 2018 р. Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності господарської діяльності підприємства, а зменшення – зниження ефективності.

Для повної оцінки фінансового стану використовуються оцінка ймовірності банкрутства. Найбільш відомою моделлю оцінювання фінансового стану з акцентом на банкрутство підприємства є двофакторна модель діагностики фінансового стану підприємства Альтмана, яка розроблена за допомогою апарату множинного дискримінантного аналізу. У моделі враховуються тільки два індикаторних показники: коефіцієнт покриття й коефіцієнт фінансової залежності:

$$\text{КПб} = - 0,3877 - 1,0736 \text{ КПЛ} - 0,0579 \text{ КФЗ}, \quad (1)$$

де КПб – комплексний показник банкрутства;

КПЛ – коефіцієнт поточної ліквідності;

КФЗ – коефіцієнт фінансової залежності (позикові кошти/загальна величина пасивів).

Класифікація підприємства, відповідно до значення КПб, має такий вигляд:

- якщо $\text{КПб} < 0$, то підприємство вважається фінансово стійким, ймовірність банкрутства менше, ніж 0,5;
- якщо $\text{КПб} = 0$, то ймовірність банкрутства дорівнює 0,5;
- якщо $\text{КПб} > 0$, то ймовірність банкрутства більше, ніж 0,5 [6, 17].

Вихідні дані для розрахунку можливості банкрутства за допомогою двофакторної моделі Альтмана подані у табл. 6 та тенденції, зміни показника представлені на рис. 6.

Таблиця 6.
Показники ПАТ «Кривбасзалізрудком» для побудови двофакторної моделі Альтмана

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
КПЛ	3,54	5,33	10,62	11,91	12,38
КФЗ	0,23	0,2	0,17	0,18	2,18
КПб	-4,2	-6,12	-11,79	-13,18	-13,81

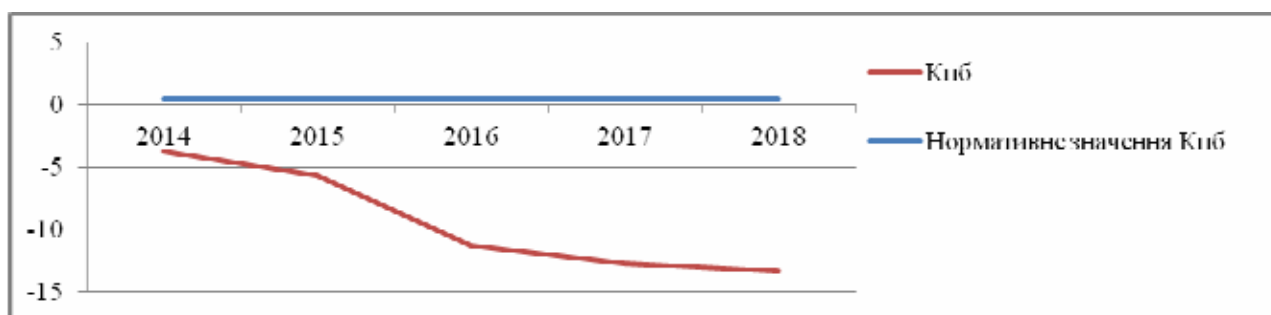

Рис. 6. Динаміка значення КПб за двофакторною моделлю Альтмана для ПАТ «Кривбасзалізрудком»

Впродовж досліджуваного періоду з 2014 по 2018 рр., відповідно до двофакторної моделі Альтмана підприємство вважається фінансово стійким, так як розраховані показники є меншими 0, то ймовірність банкрутства ПАТ «Кривбасзалізрудком» є меншою, ніж 50%.

Перевагою двофакторної моделі Альтмана є її простота й можливість застосування в умовах обмеженого обсягу інформації. Але вона вважається недостатньо точною, оскільки не враховує впливи інших важливих показників, таких як рентабельність, забезпеченість власними коштами, показників ділової активності.

Відповідно наступним етапом аналізу є розгляд п'ятифакторної моделі прогнозування банкрутства підприємства, яку Альтмана запропонував у 1983 р. «Т-рахунок» Альтмана в цій моделі розраховується таким способом:

$$T = 0,717 K_1 + 0,847 K_2 + 3,107 K_3 + 0,42 K_4 + 0,995 K_5, \quad (2)$$

де K_1 – оборотний капітал/сума активів;

K_2 – нерозподілений прибуток/сума активів;

K_3 – прибуток до сплати відсотків/сума активів;

K_4 – балансова вартість власного капіталу/позиковий капітал;

K_5 – виручка від реалізації/сума активів [6, 17].

Усі необхідні коефіцієнти що є вихідними даними для розрахунку вищевказаної моделі подані у табл. 7, а тенденції зміни показника представлено на рис. 7.

Таблиця 7.
Показники ПАТ «Кривбасзаліздрум» для побудови п'ятифакторної моделі Альтмана

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
К1	0,49	0,54	0,57	0,65	0,64
К2	-0,06	0,35	0,44	0,57	0,53
К3	0,31	0,2	0,17	0,27	0,01
К4	3,38	3,98	4,94	4,65	3,68
К5	0,76	0,52	0,69	0,65	0,54
Т	3,44	3,5	4,07	4,38	3,18

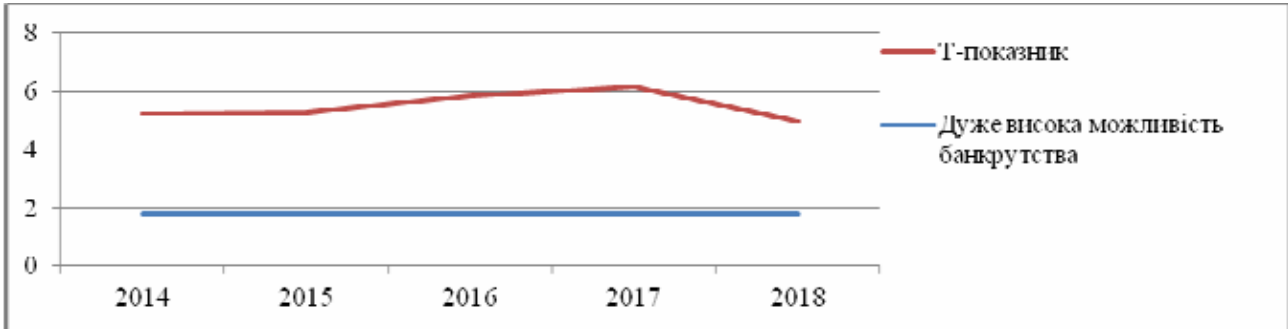

Рис. 7. Динаміка значення Т-показника за п'ятифакторною моделлю Альтмана для ПАТ «Кривбасзаліздрум»

Ймовірність банкрутства оцінюється залежно від значення Т-рахунка Альтмана, обчисленого за реальними даними підприємства, й визначається такою:

- 1) до 1,8 – дуже висока,
- 2) від 1,81 до 2,7 – висока,
- 3) від 2,8 до 2,9 – можлива,
- 4) понад 3,0 – дуже низька.

Відповідно до розрахунків Т-рахунка Альтмана можна стверджувати, що для ПАТ «Кривбасзаліздрум» на протязі 2014-2018 р. характерний стійкий фінансовий стан та дуже низькою ймовірністю банкрутства.

Багатофакторні моделі Альтмана стали основою для наступних досліджень прогнозування банкрутства й оцінювання рівня фінансового стану. Британський економіст В. Ліс розробив чотирифакторну модель оцінювання фінансового стану:

$$T_{Л} = 0,063 K_1 + 0,692 K_2 + 0,057 K_3 + 0,601 K_4, \quad (3)$$

- де K_1 – оборотний капітал/сума активів;
 K_2 – прибуток від реалізації/сума активів;
 K_3 – нерозподілений прибуток/сума активів;
 K_4 – власний капітал/позиковий капітал.

При $T_{Л} > 0,037$ рівень фінансового стану вважається високим, а ймовірність банкрутства невеликою [6, 17].

Вихідні дані необхідні для розрахунку і побудови моделі Ліса представлені у табл. 8, а а тенденції зміни показника представлено на рис. 8.

Таблиця 8.
Показники ПАТ «Кривбасзаліздрум» для побудови моделі Ліса

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
К1	0,49	0,54	0,58	0,64	0,04
К2	0,76	0,52	0,69	0,65	0,37
К3	-0,01	0,35	0,44	0,27	0,03
К4	3,38	3,98	4,94	4,65	2,21
$T_{Л}$	2,59	2,8	3,52	3,3	2,65

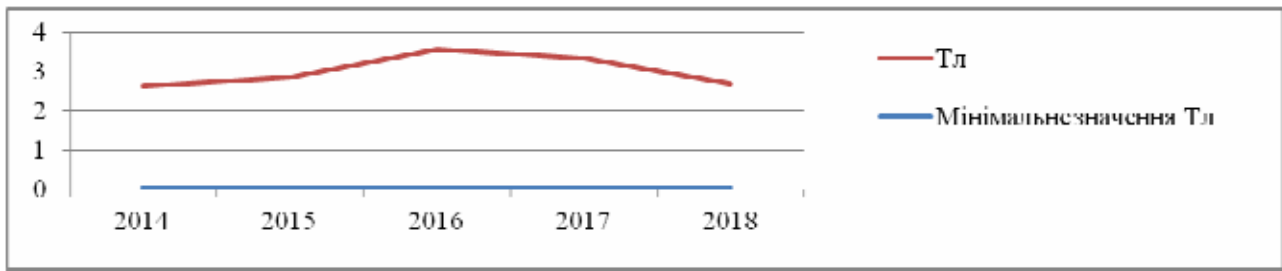

Рис. 8. Динаміка значення Тл за чотирифакторною моделлю Ліса для ПАТ «Кривбасзалізрудком»

Відповідно до чотирьохфакторної моделі оцінювання рівень фінансового стану ПАТ «Кривбасзалізрудком» вважається нормально стійким, а ймовірність банкрутства відсутня.

Слід зазначити також розробку британських економістів, модель Тафлера і Тішоу, які апробували підхід Альтмана на британських підприємствах і побудували чотирифакторну прогнозну модель оцінювання платоспроможності:

$$ТТ = 0,53 К1 + 0,13 К2 + 0,18 К3 + 0,16К4, \quad (4)$$

де K_1 – прибуток від реалізації/короткострокові зобов'язання;

K_2 – оборотні активи/сума зобов'язань;

K_3 – короткострокові зобов'язання/сума активів;

K_4 – виручка від реалізації/сума активів.

При $ТТ > 0,3$, рівень фінансового стану вважається високим, а ймовірність банкрутства – невеликою. При $ТТ < 0,3$ рівень фінансового стану вважається низьким, а ймовірність банкрутства – високою [6, 17].

Вихідні дані для побудови чотирьох факторної моделі Тафлера і Тішоу для ПАТ «Кривбасзалізрудком» представлені у табл. 9, а а тенденції зміни показника – на рис. 9.

Таблиця 9.
Показники ПАТ «Кривбасзалізрудком» необхідні для побудови моделі Тафлера і Тішоу

Показники	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
К1	5,47	0,52	12,75	12,08	10,51
К2	2,15	2,69	3,41	3,63	3,58
К3	0,14	0,1	0,05	0,05	0,05
К4	0,76	5,16	0,69	0,65	0,54
ТТ	3,33	1,48	7,32	6,98	6,22

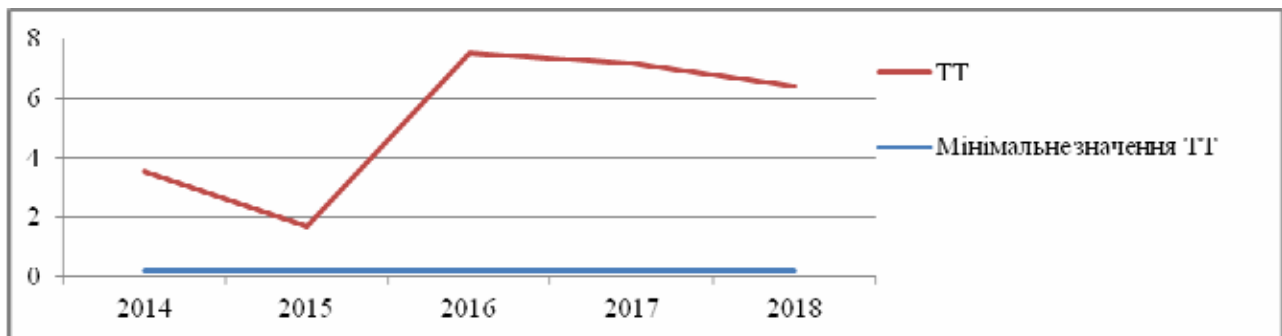

Рис. 9. Динаміка значення ТТ за чотирифакторною моделлю Тафлера і Тішоу для ПАТ «Кривбасзалізрудком»

Відповідно до чотирьохфакторної моделі оцінювання платоспроможності Тафлера і Тішоу для ПАТ «Кривбасзалізрудком», можна стверджувати, що рівень фінансового стану достатньо високим. В 2015 р. показник ймовірності банкрутства був найближчий до мінімального значення за всі роки спостереження. Проте ймовірність банкрутства за 2014-2018 рр. відсутня.

До принципово іншого класу моделей евристичного типу, у яких використовується скоринговий аналіз, належить п'ятифакторна модель Бівера оцінювання фінансового стану підприємства за такими показниками: рентабельність активів; питома вага позикових коштів у пасивах; коефіцієнт поточної ліквідності; частка чистого оборотного капіталу в активах. Для діагностики банкрутства проводиться експрес-аналіз фінансового стану підприємства за допомогою коефіцієнта Бівера. Коефіцієнт Бівера розраховується за формулою [6,17]:

$$Кб = \text{Чистий прибуток} + \text{Амортизаційні відрахування} / \text{Позикові кошти} \quad (5)$$

Тенденції зміни показника Кб п'ятифакторної моделі Бівера для ПАТ «Кривбасзалізрудком» представлено в табл. 10 та на рис. 10.

Таблиця 10.
Показники ПАТ «Кривбасзалізрудком» для п'ятифакторної моделі Бівера

Показник	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
Чистий прибуток, ф.2 р. 2350	1 254 712	913 912	838 410	1 864 356	745 567
Амортизаційні відрахування, ф.2 р. 2515	126 394	134 397	141 352	145 626	150 612
Позикові кошти, ф.1 р. 1595+ р.1695	1 109 198	1 147 857	1 085 881	1 477 607	1 641 636
Кб	1,25	0,91	0,9	1,36	0,55

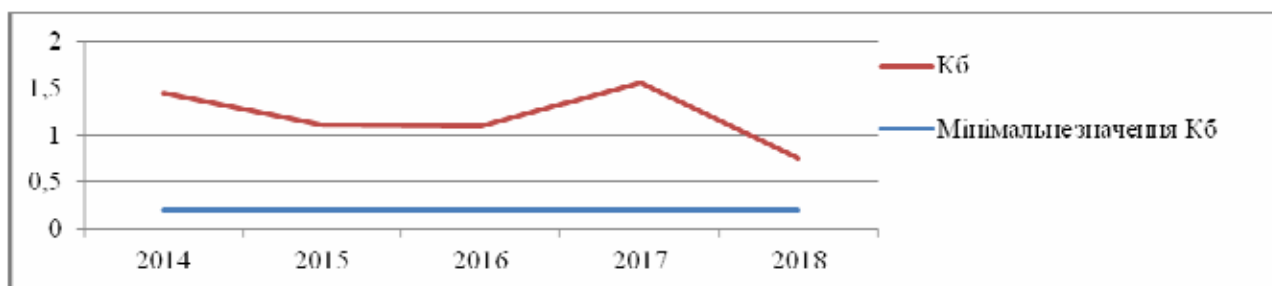

Рис. 10. Динаміка значення коефіцієнта Бівера (Кб) для ПАТ «Кривбасзалізрудком»

Мінімальне значення показника Кб < 0,2. Як видно, розраховані коефіцієнти за увесь період вище граничного значення.

Отже, за чотирма з чотирьох економіко-математичних моделей досліджуване підприємство характеризується відсутністю ймовірності банкрутства.

Висновок. Бріф аналіз фінансового стану – це коротке економічне дослідження в оцінці бізнесу, що дає загальне уявлення про діяльність компанії за ключовими показниками. За допомогою такого аналізу оцінюється майновий стан і склад капіталу компанії, на основі коефіцієнтів визначається фінансове становище, виявляються проблеми, які потребують вирішення. Подібний аналіз може проводитися економістами компанії або зовнішніми користувачами для отримання аналітичної інформації за стислий проміжок часу на основі звітної інформації, що публікується (Баланс (Звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати).

За результатами аналізу фінансового стану ПАТ «Кривбасзалізрудком» зроблено висновок, що протягом періоду, обраного для спостереження, рівень розрахованих показників ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності мають динаміку як зростання, так і зниження. У переважній більшості вони знаходяться в межах нормативних значень, або перевищують їх. У 2018 р. спостерігається зниження значень всіх коефіцієнтів (окрім ліквідності) та зниження виручки від реалізації та прибутку, проте залишається прибутковим. При таких показниках ймовірність банкрутства відсутня та що підтверджує фінансову стабільність, ефективне використання ресурсів та можливостей підприємства. В цілому, фінансовий стан ПАТ «Кривбасзалізрудком» має нормальну незалежність фінансового стану при наявності позитивних і негативних факторів впливу.

Результати бріф аналізу фінансового можуть бути креативно оформлені і представлені зовнішньому замовнику для прийняття рішень, використані фінансовими менеджерами для підвищення ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, ділової активності підприємства та оцінки управлінського персоналу, його професіоналізму та інноваційним підходам в управлінні.

Література.

1. Білик М.Д., Павловська Н.М. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
2. Болюх М.А., Бурчевський В.З. Економічний аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2001. 540 с.
3. Деева Н.М., Дедіков О.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 328 с.
4. Кіндрацька Г.І., Білик М.С. Економічний аналіз: підр. 3-тє вид., доп. Київ: Знання, 200. 487 с.
5. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Херсон: Фактор, 2007. 784 с.
6. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: Підручник для студ. економ. спец. вищих навч. закладів / за ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця. – 2-ге вид. доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2007. 704 с.

7. Подольська В.О., Яріш О.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 88 с.
8. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навч. посіб. 3-тє вид., доп. Київ: Знання, 2007. 668 с.
9. Салига С.Я., Даций Н.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 210 с.
10. Тютюнник Ю.М. Фінансовий аналіз: навч. посібник. Київ: Знання, 2012. 815 с.
11. Шило В.П., Верхоглядова Н.І. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: навч. посіб. Київ: Кондор, 2005 р. 240 с.
12. Шморгун Н.П., Головка І.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2006. 528 с.
13. Експрес-аналіз фінансового стану. – URL: <https://dtk.com.ua/show/1bid13844.html> (дата звернення: 25.12.2019).
14. Бриф анализ фармарынка: итоги апреля 2019 г. – URL <https://www.apteka.ua/article/501382>. (дата звернення: 25.12.2019).
15. Аналітичний бриф. Аналіз проекту державного бюджету на 2020 рік (подання 15 вересня 2019 року).– URL: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2019/10/%D0%91%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B0_final-007-1.pdf (дата звернення: 25.12.2019).
16. Офіційний сайт ПАТ «Кривбасзалізрудком» (2019). – URL: www.krruda.dp.ua. (дата звернення: 25.12.2019).
17. Шапурова О.О. Моделі оцінки банкрутства та кризового стану підприємства. *Економіка та держава*. 2009. №4. с. 59–64. – URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2009/17.pdf. (дата звернення: 25.12.2019).

References.

1. Bilik, M.D. and Pavlovskya, N.M. (2005), *Finansovyy analiz* [Financial analysis], KNEU, Kyiv, Ukraine.
2. Bolyukh, M.A. and Burchevsky, V.Z. (2001), *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis], KNEU, Kyiv, Ukraine.
3. Deeva, N.M. and Dedikov, O.I. (2007), *Finansovyy analiz* [Financial analysis], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine.
4. Kindratska, G.I and Bilik, M.S. (2008), *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis], 3rd ed, Knowledge, Kyiv, Ukraine.
5. Kostirko, R.O. (2007), *Finansovyy analiz* [Financial analysis], Factor, Kherson, Ukraine.
6. Moshenskyj S.Z., Olijnyk O.V. (2007), *Ekonomichnyj analiz* [Economic analysis],], 3rd ed, Ruta, Zhytomyr, Ukraine.
Ekonomichnyj analiz [Economic analysis], 2nd ed / за Ruta, Zhytomyr, Ukraine.
7. Podolskya, V.A. and Yarish, O.V. (2007), *Finansovyy analiz* [Financial analysis], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine.
8. Savitskaya, G.V. (2007) *Ekonomichnyj analiz diial'nosti pidpryemstva* [Economic analysis of enterprise activity], 3rd ed, Knowledge, Kyiv, Ukraine.
9. Saliga, S.Y. and Dacia, N.V. (2006), *Finansovyy analiz* [Financial analysis], Center for Educational Literature, Kyiv, Ukraine.
10. Tyutyunnik, Yu.M. (2012), *Finansovyy analiz* [Financial analysis], Knowledge, Kyiv, Ukraine.
11. Shilo, V.P. (2005), *Analiz finansovoho stanu vyrobnychoi ta komertsijnoi diial'nosti pidpryemstva* [Analysis of the financial state of production and commercial activity of the enterprise], Condor, Kyiv, Ukraine.
12. Shmorhun, N.P. and Holovko, I.V. (2006) *Finansovyy analiz* [Financial analysis], CEL, Kyiv, Ukraine.
13. “Express analysis of financial position” (2008), *Debet-Kredyt*, vol 44, available at: <https://dtk.com.ua/show/1bid13844.html> (Accessed 25 Dec 2019).
14. “Brief analysis of the pharmaceutical market: results of April 2019“, available at: <https://www.apteka.ua/article/501382>. (Accessed 25 Dec 2019).
15. “Analytical brief. Analysis of the draft state budget for 2020 (submission September 15, 2019)“, available at: https://ces.org.ua/wp-content/uploads/2019/10/%D0%91%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BA%D0%B0_final-007-1.pdf (дата звернення: 25 Dec 2019).
16. Official site of PJSC “Kryvbaszalizrudcom” (2019), available at: www.krruda.dp.ua (Accessed 25 Dec 2019).
17. Shapurova, O.O. (2009), “Bankruptcy and Crisis Assessment Models enterprise”, *Ekonomika ta derzhava*, vol. 4, pp. 59–64, available at: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2009/17.pdf. (Accessed 25 Dec 2019).

Стаття надійшла до редакції 30.12.2019 р.